

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשעז

ערב שבת־קודש

פרשת שלח

כ' בסיוון ה'תשס"ט

שנת הקהל

יוצא־לאור על־ידי

מכון ליובאוויטש שעל־יד

צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ' בסיון ה'תשס"ט – כ"ז בסיון ה'תשס"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ' בסיון	הלי תפלה וברכת כהנים פרק ה-ז.	הלי דעות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ה.
ש"ק	כ"א בסיון	פרק ח-י.	פרק ב.	מ"ע ה.
א'	כ"ב בסיון	פרק יא-יג.	פרק ג.	מ"ע ה.
ב'	כ"ג בסיון	פרק יד-טו. הלי תפילין ומזוזה וסי"ת.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מ"ע כו. יב.
ג'	כ"ד בסיון	פרק ב-ד.	פרק ה.	מ"ע יג.
ד'	כ"ה בסיון	פרק ה-ז.	פרק ו.	מ"ע טו. יח.
ה'	כ"ו בסיון	פרק ח-י.	פרק ז.	מ"ע יז.
ו'	כ"ז בסיון	הלי ציצית.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי תלמוד תורה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע יד.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.15	7.47.1	1.16	12.41	9.05	5.38	4.34	4.07	2.56	ו' כ' בסיון
8.15	7.47.4	1.16	12.41	9.05	5.38	4.34	4.06	2.56	ש"ק, כ"א בסיון
8.16	7.47.8	1.17	12.41	9.06	5.38	4.34	4.06	2.56	א', כ"ב בסיון
8.16	7.48.1	1.17	12.41	9.06	5.38	4.34	4.06	2.56	ב', כ"ג בסיון
8.16	7.48.5	1.17	12.41	9.06	5.38	4.34	4.06	2.56	ג', כ"ד בסיון
8.17	7.48.8	1.17	12.42	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ד', כ"ה בסיון
8.17	7.49.1	1.17	12.42	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ה' כ"ו בסיון
8.17	7.49.3	1.18	12.42	9.06	5.38	4.34	4.07	2.56	ו' כ"ז בסיון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
8:29	7:10	8:28	7:25	8:31	7:25	8:32	7:18	7:26	8:29
8:31	7:12	8:30	7:27	8:33	7:27	8:34	7:20	7:28	8:31

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

העבודה עם העולם זקוקה לנתינת כוח ממשה רבנו

השליחות מצד בחינתו של משה רבנו אינה שייכת לכל אדם, וכאשר הופך למציאות בפני עצמו, עלול ליפול ח"ו • בכל יציאה מקודש לחול, כמו היציאה לימי הקיץ והבראת הגוף, צריך לנתינת כוח שלא להגיע לטעות שהעולם הוא אכן מציאות • עניינו המיוחד של כ"ג סיוון, שב"פתגשן הכתב" נכתב שהיהודים אוהבי הגויים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מאשר המגילה. וכמוכן גם מעניין הקדושה שבהם, שהתורה יש בה קדושה יותר מאשר המגילה שבה לא נזכרו שמות הקדושים, וככל שהקדושה היא יותר אזי הנצחיות היא יותר.

ואין זה בסתירה למאמר רז"ל⁸ "כל ספרי הנביאים והכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת אסתר" (כידוע השקלא-זוטריא בזה בשו"ת הרשב"א⁹) - כי, הפירוש ד"עתידין ליבטל" אינו כפשוטו שיתבטלו ח"ו, אלא הכוונה היא לביטול "כשרגא בטיהרא"¹⁰, והיינו, שמצד גודל מעלת הגילויים דלעתיד לבוא, ש"מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"¹¹,

אזי הגילוי ד"כתבי הקודש" לא יהיה לו ערך, "כשרגא בטיהרא", מה שאין כן עניין מגילת אסתר שהוא מבחינת "סתמיא דכל סתימין"¹², יהיה לו ערך וחשיבות אפילו לגבי הגילוי דלעתיד לבוא; אבל

א. ידוע פתגם הבעל-שם-טוב¹ על מאמר רז"ל² "הקורא את המגילה למפרע לא יצא", שכאשר קורא את המגילה באופן שחושב שזהו מאורע שאירע בעבר, למפרע, אזי לא יצא, כיוון שהתורה היא נצחית³, וכל ענייניה ישנם גם בהווה. והנה, אף שבנוגע לכמה דינים למדים כתיבת המגילה מכתיבת ספר תורה⁴, מכל מקום, מגילה נקראת "אגרת"⁵, ואילו תורה נקראת "ספר". והחילוק ביניהם - כמבואר בהוספות לתורה אור⁶ ש"הספר הוא נצחי תמיד בלתי יבוטל לעולם. . . אך האגרת אינו נכתב אלא לפי שעה בלבד ולא להתקיים כלל, כי הרי אחר קריאתו את האגרת. . . אין צריך לו עוד כו". ומצד זה יש גם חילוקי דינים בין אגרת לספר בהלכות שבת, לגבי מוקצה⁷.

ומזה מוכן, שהתורה יש בה עניין הנצחיות יותר

(1) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות ס"ק. וש"נ.

(2) מגילה רפ"ב.

(3) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(4) ראה רמב"ם הל' מגילה פ"ב ה"ט ואילך.

(5) שם ה"א.

(6) מג"א קי"ט, א.

(7) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ז סכ"ה ואילך. וש"נ.

(8) ירושלמי מגילה פ"א ה"ה. רמב"ם שם ה"ח.

(9) ח"א סצ"ג.

(10) ראה רד"ה להבין מרז"ל כל המועדים עתידין ליבטל כו' תש"ז (תרי"מ חט"ז ע' 118). וש"נ.

(11) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים בסופן.

(12) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

לגבי עניין הנצחיות - התורה היא נצחית יותר מאשר המגילה.

וכיוון שכן, הרי, אם לגבי המגילה אומר הבעל-שם-טוב ש"הקורא את המגילה למפרע לא יצא", על אחת כמה וכמה לגבי עניני וסיפורי התורה, שבודאי ישנם בכל זמן.

ב. בפרשת השבוע מסופר אודות שילוח המרגלים. ועל פי האמור לעיל, ישנו עניין שילוח המרגלים גם עתה.

כלומר: נוסף לכך שגם עתה ישנם התוצאות של שילוח המרגלים,

כי, במעשה המרגלים התחיל העניין שמשה רבינו לא יכנס לארץ-ישראל [כמי מריבה בא הדבר לידי פועל, אבל התחלת העניין היה כבר במעשה המרגלים]¹³, ומצד זה שהכניסה לארץ-ישראל לא היתה על-ידי משה, אלא על-ידי יהושע, נעשה נתינת מקום לעניין הגלות¹⁴.

והעניין בזה, דהנה, אמרו רז"ל¹⁵ "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה", והחילוק ביניהם, שחמה אין בה שינויים, מה שאין כן לבנה יש בה שינויים, שלפעמים היא במילואה, ולפעמים היא בתכלית ההעלם, ולכן, כיוון שהכניסה לארץ היתה על-ידי יהושע, "פני לבנה", שיש בה שינויים, היה נתינת מקום לגלות, מה שאין כן אילו היתה הכניסה לארץ על-ידי משה, "פני חמה", שאין בה שינויים, לא היה עניין הגלות -

הנה לא רק התוצאות דמעשה המרגלים, אלא גם עניין מעשה המרגלים עצמו, הוא - ככל עניני התורה - עניין נצחי.

ג. ויובן על פי המבואר בלקוטי תורה¹⁶ בעניין החילוק בין שילוח המרגלים דמשה, שהיה שלא כדבעי, לשילוח המרגלים דיהושע, שהיה לתועלת¹⁷.

ותוכן העניין בקצרה - שישנם ב' אופני עבודה: (א) עבודה ששייכת לכל אדם, וזהו עניין שילוח המרגלים דיהושע, (ב) עבודה ששייכת רק לאלו שהם בבחינת משה, ואינו שווה לכל נפש, ולכן, כאשר המרגלים דמשה הלכו לארץ-ישראל והיו בריחוק מקום ממשה רבינו - לא היו יכולים לפעול עבודה זו.

ועל פי זה יובן מה שאמרו רז"ל¹⁸ בנוגע למרגלים "אותה שעה כשרים היו" - דלכאורה אינו מובן: כיוון שבהיותם במדבר "כשרים היו", הרי כבואם לארץ-ישראל היו צריכים להתעלות במדרגה, ואיך יתכן שנעשה להיפך? אך העניין הוא - שבהיותם בסמיכות למשה, היו בביטול, ולא היו מציאות לעצמם (שהרי תלמיד אצל רבו אינו מציאות כלל, שלכן ישנו הדין דמורה הלכה בפני רבו כו'¹⁹), ולכן "כשרים היו"; אבל כאשר הלכו למקום אחר - ללא נפקא-מינה אם לגרעותא אם למעליותא - הרי כיוון שנתרחקו ממשה, ונתגלתה המציאות שלהם, אזי נעשה מצב בלתי רצוי כו'.

וזהו גם הטעם שמשה התפלל על יהושע י"ה יושיעך מעצת מרגלים²⁰: ענינו של יהושע - "פני לבנה" - שקיבל ממשה, "פני חמה", ובאופן ש"לא ימיש מתוך האוהל"²¹, כך, שבהיותו אצל משה לא היה מציאות כלל, וכמו אור הכלול במאור, שעם היותו בתוקף יותר, הרי אינו מציאות כלל; אבל כאשר הלך בריחוק מקום ממשה, אזי הוצרך לתפלה ונתינת כוח מיוחדת²².

וזהו ההוראה לכל אחד - שמבלי הבט על גודל מעלתו עד לתכלית העילוי, הנה כאשר יוצא מר' אמותיו של רבו, זקוק הוא לנתינת כוח מיוחדת.

ד. ובנוגע לענייננו:

עומדים אנו עתה בסמיכות לימי הקיץ, וכפי הנהוג, הנה בזמנים אלו ממעטים בלימוד התורה

18 פרש"י פרשתנו יג, ג.

19 ראה ברכות לא, ב. וש"נ.

20 פרש"י שם, טז.

21 תשא לג, יא.

22 ראה גם שיחת ש"פ שלה, מבה"ח תמוז תשט"ו ס"י ואילך

(תו"מ ח"ד ס"ע 155 ואילך). ד"ה כי נער ישראל תשט"ז

פ"ד ואילך (תו"מ חט"ו ע' 119 ואילך).

13 ראה כלי יקר דברים א, לו.

14 ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 346.

15 ב"ב עה, א. ספרי ופרש"י פינחס כו, כ. ועוד.

16 סוף פרשתנו (נא, ג ואילך).

17 ראה גם שיחת ש"פ שלה, מבה"ח תמוז דאשתקד בתחלתה

(תו"מ חט"ו ע' 51 ואילך).

זו, ולדעת שהעולם אינו מציאות לעצמו, וגם את הגשמיות צריכים לעשות כלי לאלקות.

* * *

ה. ענינו של חודש סיון - שהוא החודש של מתן-תורה. כלומר: לא רק שישי בסיון, כי אם כל החודש קשור עם מתן תורה, אלא שבמיוחד הרי זה שישי בסיון.

וראיה לדבר - מדברי הגמרא²⁹ "אוריאל תליתאי . . בירחא תליתאי", וכמרומו גם בתורה שבכתב³⁰:

כו', ועוסקים יותר בעניינים הגשמיים דבריות הגוף וכו'. ולכן, צריכים לקחת כוח מהזמן שלפני זה כדי שזמן הקיץ יהיה כדבעי²³.

החילוק בין ב' הזמנים הנ"ל הוא בדוגמת החילוק שבין המדבר לארץ-ישראל:

כמדבר - ניתנה התורה, וכדאיתא בגמרא²⁴ "כיוון שעשה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה"; מה שאין כן ארץ-ישראל שנתחלקה ל"ב שבטים, ואינה מקום הפקר, ושם התחילה העבודה בעניינים גשמיים, חרישה וזריעה וכו'.

גם ה"חופש" הוא עניין של עבודה, כמו שכתוב "בכל דרכיך דעה", אלא שהעבודה היא באופן של חיזוק בריאות הגוף, כדי לעשות את הגשמי כלי לאלקות

"בחודש השלישי גו' באו מדבר סיני", היינו, שהחודש כולו קשור עם מתן תורה. ובחודש זה גופא נהג "כל יומא ויומא עביד עבידתיה"³¹, היינו, שיש בכל יום עניין מיוחד שנפעל בנוגע למתן-תורה. ועל דרך זה בנוגע ל... כ"ג בסיון, כדלקמן.

ו. אודות יום כ"ג בסיון מסופר במגילת אסתר - (וכנ"ל) ש"הקורא את המגילה למפרע לא יצא" - "ויקראו סופרי המלך בעת ההיא בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלשה ועשרים בו גו' ויכתוב בשם המלך אחשורוש גו' פתשגן הכתב גו"³². וככל העניינים דתורה שבכתב שנתפרשו בתורה שבעל-פה - מפורש בתרגום שני תוכן "פתשגן הכתב", ובין הדברים: "להגיד לכם על תמימות היהודים אשר הם אוהבים את כל העמים וחולקים כבוד לכל המלכים וכו'".

ובדוגמת הנתינת-כוח מהמדבר על ארץ-ישראל, יש לקחת כוח מהזמן שעוסקים בתורה על הזמן שבו עוסקים בעבודה בעניינים הגשמיים.

אפילו לדעת אלו האומרים שימי הקיץ הם ימי חופש, הרי זה גם עניין של עבודה, כמו שכתוב²⁵ "בכל דרכיך דעה", אלא שהעבודה היא באופן של חיזוק בריאות הגוף, כדי לעשות את הגשמי כלי לאלקות, שהרי גם עמו צריכים לעבוד את ה', כתורת הבעל-שם-טוב²⁶ על הפסוק²⁷ "כי תראה חמור גו' עזב תעזב עמו".

ועל זה יש צורך בנתינת כוח - י"ה יושיעך מעצת אלו התועים וחושבים שהעולם הוא אכן מציאות ("די וועלט איז טאָקע אַ וועלט"), ועד שמזה באים לידי טעות ש"כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם"²⁸. צריכים אפוא להיזהר מטעות

(23) ראה גם תו"מ חי"ט ע' 248 ואילך. ע' 257 ואילך.

(24) נדרים נה, סע"א.

(25) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(26) ראה חתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).

(27) משפטים כג, ה.

(28) סוטה לה, א.

(29) שבת פח, א.

(30) יתרו יט, א.

(31) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, רע"ב.

(32) אסתר ח, ט"ג.

בני-ישראל - גם לצדיקים הגדולים כמו הבעל-שם-טוב עצמו, כי אף-על-פי שאצל הבעל-שם-טוב לא היה הגוף מעלים על גילוי הנשמה, וגם הגוף עצמו היה גוף קדוש, מכל מקום, הרי זה "שונאך", כיוון שאפילו "צדיק גמור . . לא יגיע למעלות דביקותו בה" . . בטרם ירדתו לעולם הזה", כנ"ל.

ואף-על-פי-כן מסיים בכתוב "עזב תעזב עמו", וכפירוש הבעל-שם-טוב, שלא לשבר את הגוף על-ידי תעניות וסיגופים, אלא לעבוד את ה' עם הגוף עצמו, וכמבואר בזה³⁷, שעל-ידי עבודת הגוף נעשה תוספת מעלה בנשמה בעילוי גדול יותר מכמו שהיתה קודם יריתה, והיינו, שמגודל הירידה מובן גודל העלייה שנעשית על-ידיה, עד כדי כך, שבשביל זה היה כדאי שתהיה הירידה. וכל זה נעשה מצד הגוף.

ונמצא, שאף-על-פי שבתחילת העבודה היה הגוף במעמד ומצב ד"שונאך", הנה לאחריו כן באים למעמד ומצב שנרגשת מעלת הגוף.

ח. וזהו גם הביאור ב"פתשגן הכתב" - ש"היהודים . . אוהבים את כל העמים וחולקים כבוד לכל המלכים וכו'":

אף-על-פי שבתחילה היו היהודים והגויים שונאים זה לזה (כמסופר במגילה), הנה לאחריו כן נעשה מעמד ומצב ש"היהודים . . אוהבים את כל העמים וחולקים כבוד לכל המלכים", כיוון שעל-ידם באים לתכלית העילוי, שהרי כד אתכפיא סטרא-אחרא אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמיך³⁸.

ועל פי זה מובן ענינו המיוחד של יום כ"ג סיון בשייכות למתן-תורה - שגם את הגשמיים יש לעשות כלי לאלקות.

(מהתוועדות ש"ק פ' שלח, כ"ג סיון, ה'תש"כ.
'תורת מנחם' כרך כח עמ' 156-161, בלתי מוגה)

והנה, איתא במדרש³³ ש"אחשורוש" קאי על הקב"ה ש"אחרית וראשית שלו", שכן, כל עניין בתורה ישנו כפי שהוא על דרך הפשט, רמז דרוש וסוד. וכיוון שכן, הרי דברי התרגום שני צריכים להיות מתאימים גם לפי המדרש הנ"ל, היינו, שזהו תוכן "פתשגן הכתב" של הקב"ה.

ולכאורה אינו מובן: הרי הלכה שעשו שונא ליעקב³⁴, ואם כן, איך אפשר לומר ש"היהודים . . אוהבים את כל העמים וחולקים כבוד וכו'", בה בשעה ששונאים אותם!?

ז. ויובן בהקדם תורת הבעל-שם-טוב²⁶ על הפסוק²⁷ "כי תראה חמור גו' עזב תעזוב עמו":

"כי תראה חמור" - כאשר תסתכל בעיון בחומר שלך שהוא הגוף, אזי תראה - "שונאך", שהוא שונא את הנשמה המתגעגעת לאלקות ורוחניות. והעניין בזה:

מבואר בתניא³⁵ ש"גם שיהיה צדיק גמור עובר ה' ביראה ואהבה רכה בתענוגים, לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו ורחימו בטרם ירדתו לעולם הזה החומרי . . שהגוף אינו יכול לסבול כו'".

כאשר הנשמה היתה למעלה - הנה גם בהיותה במדריגות שלמטה מאהבה בתענוגים, היתה בתכלית הדביקות והביטול כו', כמו שכתוב³⁶ "אשר עמדתי לפניו"; ואילו בירידתה למטה - הנה גם במדריגת אהבה בתענוגים אינו בתכלית הדביקות, והוא עדיין בבחינת ישות. וכל זה - מצד הגוף.

וכיוון שכן, הרי כאשר מתבונן בזה, אזי הוא והגוף נעשים שונאים היותר גדולים זה לזה, כיוון שהגוף מונע אותו מחייו - מעניין שנוגע לא רק לחיי עולם הזה, אלא לחיי עולם הבא.

ומזה מובן שמאמר הבעל-שם-טוב נאמר בנוגע לכל בני-ישראל - ככל עניין בתורה השייך לכל

33) הובא במאור"א א, קפב.

34) ספרי בהעלותך ט, י"ד. הובא בפרש"י וישלח לג, ד.

35) פל"ז (מח, סע"א ואילך). וראה גם פל"ה (מד, סע"א ואילך).

36) מלכים"א יז, א. ועוד. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53. וש"נ.

37) ראה תו"מ סה"מ אייר ע' רלב ואילך. וש"נ.

38) ראה תניא פכ"ז ולקו"ת ר"פ פקודי (מזח"ב קכת, ב. וראה גם שם סז, ב. קפד, א). תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

גאולת כל ישראל ממש

אף יהודי לא יישאר בחוץ לארץ

עוד מעלה בכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה - בנוגע לשלימות העם, שכל בני-ישראל ממש יכנסו לארץ, כולל - מתי מדבר, שגם הם יכנסו לארץ, ביחד עם משה רבינו: דור המדבר לא זכה להיכנס לארץ, ונשארו כולם במדבר, ולא נשאר מהם "כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון" שהם "חיו מן האנשים ההם", כולל הפירוש - ש"נטלו חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים", ואילו כל השאר - נשארו במדבר.

אמנם "מדבר" זה אינו "מדבר" סתם אלא "מדבר סיני", ושם נמצאים "מתי מדבר" באופן ש"דמו כמאן המסבמי", כידוע גודל ההפלאה שבדבר, אבל אף-על-פי-כן, לא זכו למעלה הכי נפלאה שבכניסה לארץ. ומכיוון שנשארו במדבר - הוצרך גם משה רבינו להישאר עמם, כדאיתא במדרש: "אמר לו הקב"ה למשה, באיזה פנים אתה מבקש ליכנס לארץ. . . שבחך הוא שהוצאת שישים ריבוא וקברתם במדבר. . . אלא תהא בצדן כו".

...ומסיים במדרש שם: "ותבוא עמהן (לעתידי לבוא) שנאמר כי שם חלקת מחוקק ספון ויתא ראשי עם צדקת ה' עשה", כלומר, "לכן ספון המחוקק משה שם, בכדי שיתא ויבוא בראשי עם", היינו, שבגאולה העתידה יכנס לארץ גם משה רבינו, וביחד עמו - כל דור המדבר. וזהו דבר פלא שלא שמים לב אודותיו:

בדרך כלל מבואר שהגאולה העתידה תהיה "כימי צאתך מארץ מצרים" היינו, שאפילו יהודי אחד לא יישאר בגלות, כפי שהיה ביציאת מצרים, שאפילו יהודי אחד לא נשאר בארץ מצרים (מה שאין כן בשאר הגאולות שביניהם כו').

אמנם, תכלית היציאה ממצרים היא - לא רק "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים גו'", כי אם "והבאתי אתכם אל הארץ", ומכיוון שעניין זה לא היה בשלימותו בגאולה דיציאת מצרים - שהרי שישים ריבוא בני-ישראל שיצאו ממצרים נשארו במדבר ולא זכו להיכנס לארץ - ויושלם רק בכניסה לארץ שתהיה בגאולה האמיתית והשלימה, נמצא, שאמיתית ושלימות הגאולה דכל בני-ישראל (שאפילו יהודי אחד לא נשאר כו') היא - בגאולה העתידה.

וזהו אחד הטעמים לכך שבליל הפסח שותים ד' כוסות, כנגד ד' לשונות של גאולה, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, ונוסף לזה יש כוס חמישי, כוסו של אליהו הנביא, כנגד לשון החמישי - "והבאתי", שכוס זה מניחים אמנם על השולחן אבל אין שותים אותו, כי למרות שגם הלשון החמישי, "והבאתי", נאמר בקשר ליציאת מצרים, מכל מקום, עניין זה לא היה בשלימות, ושלימותו תהיה בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, לאחר שביבוא אליהו הנביא, "מבשר טוב".

(התועודויות תשד"מ כרך ג, עמ' 1974. בלתי מוגה)

ליובאוויטש וסוכטשוב

קשרי תורה ותפילה בין בית סוכטשוב לרבותינו נשיאנו, כדוגמת הקפדתם להתפלל בנוסח אדמו"ר הזקן דווקא • הרבי מזכיר לרב זווין תשובה של ה'אבני נזר' שנשמטה בספרו • פעמים רבות מספור מציין הרבי לדברי הסוכוצ'ובער, מעיין, מקשה או מיישב • ועל חידוש בעניין גר צדק, שלא כשיטת הרוגוצ'ובי, וצידוד בשיטת ה'אבני נזר' • רשימה חלקית

טעמים להכשיר וכו". וסומך על דבריו (אף שמביא ראיות גם לאידך גיסא).

כ"ק אדמו"ר: חסידים מספרים שהיה קשר מיוחד ביניהם.

הר"י פיקרסקי: ה'שם משמואל' - בנו של ה'אבני נזר' - מפליא את גדולתו של אדמו"ר הזקן, בכותבו בנוגע לנוסח דברכת מוחיה המתים, "יש נוסחאות מוחיה בצירי, ובנוסח הרב דהוא תנא.. כתיב בסגול כו".

כ"ק אדמו"ר: מספרים אצלנו שהיה מתפלל בנוסח של אדמו"ר הזקן, אף שהיה תלמידו של הרב מענדל מקוצק.

הר"י פיקרסקי: על הקוצקער מספרים שביחידות היה מתפלל בנוסח אדמו"ר הזקן, אבל בנוגע לסוכטשוב (ה'שם משמואל' וה'חסדי דוד') ראיתי בעצמי שהיה מתפלל בנוסח האדמו"ר הזקן גם כשהיה עובר לפני התיבה. ויתרה מזה, כשהעובר לפני התיבה לא היה מתפלל בנוסח האדמו"ר הזקן, לא היתה דעתו נוחה.

כ"ק אדמו"ר: בנוגע לנוסח התפילה קבע אדמו"ר הזקן נוסח זה מלכתחילה באופן השווה לכל נפש.

"האדמו"ר מסוכטשוב, בעל ה'אגלי טל' היה בקשר הדוק עם רבותינו נשיאינו" - התבטא הרבי בהזדמנות (שיחת ש"פ תצווה תשל"ז - תורת מנחם מנחם ציון כרך ב, עמ' 421).

והוסיף:

ולהעיר שבספריו מרבה לדייק ולפלפל בדברי אדמו"ר הזקן בשולחן-ערוך שלו, ושמעתי גם מאחד המקושרים לסוכטשוב, שהיה בסוכטשוב עצמה לפני המלחמה, שבעל ה'אגלי טל' היה נוהג להתפלל בסידור על-פי נוסח האריז"ל כפי אשר יסד אדמו"ר הזקן - שבזה מודגש הקשר והשייכות ביניהם (לא רק בתורה, אלא) גם בתפילה.

כאשר הגאון רבי ישראל-יצחק פיקרסקי (זצ"ל), ששימש ראש ישיבת תומכי-תמימים המרכזית בניו-יורק, בא לנחם את הרבי אחרי פטירת הרבנית חיה מושקא ע"ה, התפתחה השיחה הבאה (התוועדות תשמ"ח כרך ב, עמ' 566):

הר"י פיקרסקי: ידוע שה'אבני נזר' הפליא ביותר את גדלותו של הצמח צדק, באחת מתשובותיו כותב "הנה הצמח צדק החדש מהגאון איש אלקים קדוש מליובאוויטש זצללה"ה מכשיר לגמרי כו' כותב ב'

פלא. בכלל הוא נהג להתפלל בסידור אדמו"ר הזקן, והיה סובר כמותו בכל מקום, ואילו בידון דידן הוא יוצא לקיים פסק דין השולחן ערוך נגד סידורו של אדמו"ר הזקן?!

[כבר העיר על כך גם בעל ה'מנחת אלעזר' בשו"ת שלו כרך ד' סימן לז - דברי האבני נזר והמנחת אלעזר צוטטו ב'המלך במסיבו' שם עמ' צד-ה].

לעניין הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע - הסביר הרבי כי הטעם שלא תקע בתפילת לחש לא היה מפני שאחזו בשיטת ה'אבני נזר' אלא כנראה מפני שלא סיים תפילתו עם המניין ולא רצו להפסיק.

האם מועיל שינוי הקשר בתפילין שאולות

במכתב משנת תשט"ו (אגרות קודש כרך יו"ד עמ' שעח) מתייחס הרבי לשמועה בשם ה'אבני נזר', וכך הוא כותב:

...בשאלתו בעניין ליקח תפילין של חבירו להתפלל בהם והשמועה ששמעו בשם האבני נזר. הנה בשו"ת אבני נזר חלק או"ח קפ"ג בסופה: להמניח תפילין של ראש של אחר, לא שפיר עבד, כיוון שהבעלים ישנו אחר כך הקשר לפי ראשם ונמצא דלא הוא קשר של קיימא ולא יצא הראשון ידי חובתו, ומצוה לפרסם הדבר עכ"ל.

אבל כבר נהגו העולם דלא כן, וראייה חזקה להמנהג הוא מה שכתב בפשיטות באורח חיים סי' י"ד סעיף ד' - הועתק ג"כ בשו"ע לרבנו סעיף יב' - דמותר להתלבש בתפילין של חבירו וכו'. והועתק בכמה אחרונים ובשום מקום לא נתבאר שבמה דברים אמורים כשמדת הראש מתאמת, שבאמת רק לעתים רחוקות מזדמן כן, וכבר הקשו על האבני נזר - הועתקה קושייתם שם סי' קפ"ד וקפ"ה.

ובכלי חמדה על התורה פרשת וילך לימד זכות על מנהג העולם: (א) דתפילין לא בעי קשר של קיימא וכהרמב"ן, (ב) דמה שמקשר לזמן מצותה נחשב קשר של קיימא, ועיין שם שמבאר מה שלכאורה לא משמע כן באיזהו מקומן...

בנוגע לספר התניא מדגיש בהקדמתו שכותב "לכללות אנשי שלומינו", מה שאין כן בנוגע לנוסח התפילה, דבר השווה לכל נפש.

הרקע לדברים היה הדרושיה הקודם:

הר"י פיקרסקי: אצל ה'אבני נזר' - כשישב שבעה על זוגתו הרבנית ראו דבר פלא: ביום השבת - לא יכלו להכירו! הכול - עריכת ה'שולחן' וכו' היה כרגיל, כאילו לא קרה כלום! ובפרט כשמדובר אודות צורכי רבים - כפי שהתבטא פעם שאינו איש פרטי, אלא איש ציבור.

כ"ק אדמו"ר: מטעם דצורכי רבים הרי "אם היו רבים צריכין לו מותר", ולא רק בשבת, אלא גם בימות החול.

הר"י פיקרסקי: בוודאי. היו אמנם כאלו שתמחו על הנהגתו, והיה אחד שאפילו שאל אצלו לפשר הנהגתו, ובגלל ששאל שאלות כו', אמרו לו: "אינך חסיד" ... אף שבאמת היה חסיד גדול ("א' גרויסער פיינער חסיד")!

כ"ק אדמו"ר: שאלה זו - בוודאי יש עליה תשובה, כאמור, ש"אם היו רבים צריכין לו מותר", ולהעיר גם מהכלל שיחיד ורבים הלכה כרבים. אמנם, עצם העובדה שיש לו 'שאלה', מוכיחה כי אצל חסיד - מלכתחילה אין מקום לשאלות! בקשר להנ"ל - חסיד או לא חסיד - מספרים על רבינו הזקן, שכאשר באו אליו בטענות על החסידים (בזמנים הראשונים כשהיפשו 'חסרונות' על החסידים) שאין תוכם כברם כו'. נשען על ידיו - כדרכו בעת דבקותו - ואמר: אם כן, יקויים בהם מאמר המשנה "עושה עצמו כו' אינו מת כו' עד שיהיה כו'!"

תקיעת שופר בתפילת לחש

פעם אחת (המלך במסיבו כרך א' עמ' צד-צה) הזכירו לפני הרבי את שיטתו של הסוכוטשובר (ה'אבני נזר') שאין צריכים לתקוע שופר בתפילת לחש של מוסף דראש-השנה אלא בחזרת הש"ץ (בלבד) ראה שו"ת אבני נזר הלכות ר"ה סימנים תמהז(ז), והרבי התבטא:

שיטתו של ה'אבני נזר' בידון דידן - יש בה

גדר במלכות –

שאינו ירא מאף אדם

בגדר מלכות ומשיחת מלך בן מלך, מביא הרבי (לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 107) את דברי האבני נזר' (שו"ת יורה דעה סימן ש"ב סעיף ב' ואילך), לבאר מחלוקת שבין רש"י ("בזמן ששלום בישראל הוי המלכות ירושה ולא בעי משיחה אבל כי איכא מחלוקת לאו ירושה היא ובעי משיחה בתחילה") והרמב"ם ("אין מושחין מלך בן מלך שהמלכות ירושה למלך העולם כו' ואם היתה שם מחלוקת מושחין אותו כדי לסלק המחלוקת ולהודיע לכל זהו מלך לברו, כמו שמשחו שלמה מפני מחלוקת אדוניה כו'"):

לדעת רש"י המשיחה היא בדומה להקמת מלך חדש, ואילו לדעת הרמב"ם אין ירושת המלכות בטלה, אף לא משתנית, ואין המשיחה אלא "לסלק המחלוקת" להסיר דבר תוספת.

הרבי מציין בהערה 21:

"ויש לומר דנפקא מינה האם מביא קרבן נשיא (מלך). ולהעיר מדין דוד באותן ששה חודשים (ירושלמי ראש השנה פרק א' הלכה א'. הוריות פרק ג' הלכה ב'). וראה מאירי הוריות יא, סוף עמוד א'. פרשת דרכים דרוש יא בסופו. אבל ראה שו"ת אבני נזר שם (בהגהה לסימן כז) דגם אז היה לו דין מלך לכל דבר, ורק כיוון שהיה נרדף ומתיירא מאבשלום מקרי יש על גביו שררה, והרי זה דין מיוחד בשעיר דצריך להיות מי שאין לו על גביו אלא ה' אלוקיו בפועל (כמשנה הוריות יא. וראה רמב"ם הלכות שגגות פרק טו הלכה י'). ואין כאן מקומו". (תשובה זו הובאה בקצרה גם בלקוטי שיחות כרך כח עמ' 110 הערה 59).

מעמד הגרים

כשייבנה בית המקדש

בשיחה ארוכה ונדירה משנת תשד"מ (לקוטי שיחות כרך כו עמ' 160 ואילך), בעניין גיור בזמן הזה, הסיק הרבי מדברי הרמב"ם, שבזמן הזה נהיה הגר גמור על-ידי מילה וטבילה בלבד, אלא שיש

עליו חיוב להביא קרבן לכשייבנה בית המקדש. וזאת, אף שבזמן הבית היה צורך בשלושה דברים, וגר שמל וטבל ולא הביא קרבן "קרבנו עכבו להיות גר גמור... ככל כשרי ישראל... אינו אוכל בקדשים שעדיין לא נעשה ככשרי ישראל".

הרבי המשיך שמדברי הגאון הרוגוצ'ובי מובן דגם בזמן הזה אינו ישראל גמור לעניין קדשים, אלא ד"לא מחסר כלל" כיוון שאין קדשים בזמן הזה.

"והדבר תמוה" אמר הרבי: איך יתכן לומר שכל גר שנתגייר מאז חורבן הבית לא היה לו דין של ישראל גמור לגבי אכילת קדשים?

מבאר הרבי אפוא דלא כהרוגוצ'ובי:

הלשון "קרבנו עכבו להיות גר גמור" (ולא בלשון חיוב "קרבנו עושה אותו גר גמור") מצביע על כך שאי הבאת הקרבן מעכבת אותו מלהיות גר גמור (לגבי קדשים), ולא שהבאת הקרבן עושה אותו לגר גמור (גם לגבי קדשים). ואם כן בזמן הזה, שעל פי תורה אין דין קרבן, אין דבר המעכב, ונעשה גר גמור על-ידי מילה וטבילה בלבד. ולאחר שנעשה גר גמור – הרי זה לתמיד, וכשיבנה בית המקדש יהיה מותר באכילת קדשים גם לפני הבאת הקרבן. בסגנון אחר (על דרך המוסר): לא יעלה על הדעת שבנין הבית יוריד מקדושת הגר.

מוסיף הרבי (שם עמ' 163 הע' 28) וכותב:

ולהעיר שבשו"ת אבני נזר (יורה דעה חלק ב סימן שדמ סעיף יג) מסיק כן בדעת הרמב"ם – [כמסקנתו של הרבי] – וכותב: "ומה שיצטרך להביא קרבן כשיבנה בית המקדש לאו להכשירו בקדשים שכבר הוכשר, רק למצוה כמו שהביאו אבותינו".

וממשיך הרבי:

אבל הוא כתב כן מטעם אחר, לפי ביאורו ושיטתו בדעת הרמב"ם, שבזמן המקדש, אף לישא בת ישראל אסור עד שיביא קרבנו, שהוא דלא כהצפנת פנח...

גדר מחילה במזון הריבית

בשיחה ארוכה משנת תשכ"ג (לקוטי שיחות כרך יב, עמ' 15 ואילך), דן הרבי במה שנחלקו

וראיתי דאישתמיטתיה שו"ת אבני נזר חלק ב' סימן תצ"ה (והוא דלא כהגהת הגר"א בתוספתא).

הכלי והנר

במכתב כללי-פרטי מימי חנוכה תשל"א (אגרות-קודש כרך ז' עמ' מו) כותב הרבי:

שני דברים בנר ושניהם נקראים נר: שמן ופתילה שמדליק בהם, הכלי המחזיק בתוכו השמן והפתילה.

בנר שעוה וכיוצא בזה יש לומר שחלק הנר שלא נימס עדיין הוי במקום הכלי, או שהכלי הוא לאו דוקא אפילו לכתחילה.

ובהערה שם:

שהכלי הוא לאו דווקא: בשו"ת אבני נזר חלק או"ח סת"ק כותב שמחלוקת בדבר ותלוי באם הכלי מכלל הנר. ובטח אין הכוונה כשטחיות הלשון (וכן בס' נתיבות עולם שמביא), שהרי במקומות אין ספור שהכלי נקרא נר (הן בלשון תורה והן בלשון חכמים), כי אם בנוגע לעבודה (ומצוה) האמורה בנר. ועל פי זה בנוגע לנר חנוכה - למה ליה להרבות במחלוקת והרי יש לפרש דברי החסד לאברהם וכו' שמביאו שטעמו משום בזיון מצוה. ואכ"מ.

"ספר-תורה שטעה בו אות אחת כו' פסול" - כן הוא בתיקוני זהר תיקון כה. - מצוין שם לשו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שע"א. ואינו תחת ידי. וראה שולחן ערוך אורח חיים סימן קמג סעיף ד". כתב הרבי להרב אייזנשטט (אגרות קודש כרך ח"י עמ' קב).

טבילה לכלי מרשות נכרי

כתב ה'אבני נזר' בחלק יורה דעה סימן קו: במסכת עבודה זרה (דף עה, ב), אמר רבה בר אבוא אפילו כלים חדשים צריכין טבילה, דהא ישנים וליבנן כחדשים דמי, ואפילו-הכי צריכין טבילה, וצריך להבין למה הביא הראייה מליבנן דווקא ולא מהגעלן בכלים שנשתמשו בחמין ומדהיחן בכלים שנשתמשו בצינון... והנראה לפי מה שכתבו התוספות בכלי עץ

הגאונים והרא"ש בעניין מחילה בריבית, כשמחל הלווה למלווה את הריבית, שלדעת הגאונים חייב להחזיר לו הריבית ולדעת הרא"ש הועילה מחילתו. ואומר הריטב"א שטעם הגאונים הוא שהתורה לא מחלה חוב זה, והוא חייב כלפי שמיא (ומוכיח דבריו מכמה מקומות) ולא מהני מחילת הלווה.

בהערה מיוחדת (*19) מביא הרבי, כי ה'אבני נזר' בשו"ת שלו (יורה דעה חלק א' סימן קמו סעיף קטן ג') סבור כסברת הגאונים ("כל ריבית שבעולם מחילה היא והתורה לא מחלה כו'") וסברת הריטב"א ("לשמים הוא חייב") ב' טעמים (שונים) הם.

אבל הרבי דוחה את דבריו: על פי מה שמבואר לעיל בפנים (בשיחה שם) שהחידוש ש'התורה לא מחלה" מצינו רק בנידון המחילה לתת את הריבית, ולא בנוגע למחילה שלאחרי נתינת הריבית - הרי מובן שהסברא, "התורה לא מחלה כו'" (כשלעצמה) אינה מספקת שמשום זה לא תועיל מחילה גם אחר-כך, ובהכרח שהסברת הריטב"א ש'לשמים הוא חייב" היא הסברה בדברי הגאונים "התורה לא מחלה כו'" ככפנים.

בהמשך השיחה (שם עמ' 117 הערה 22) מעיר הרבי:

העירני חכם אחד: דבשו"ת אבני נזר (סימן קסח ס"ק א) כתב שסבירא ליה להרמב"ם שהוא "חיובא דממונא". ושם סימן-קטן ב' שאלו הסבורים דמהני מחילה סבירא להו כשיטה זו.. אבל ראה בית יוסף.. על כורחך צריך לומר שהטעם לזה הוא לפי שעניינה של מצוה זו היא להחזיר את הממון שחיסר את חברו...

הערה על תשובה שנשכחה

"ברוך אגב" כותב הרבי לגה"ח רבי שלמה יוסף זווין, בי"ג במרחשוון תשט"ו (אגרות קודש כרך יו"ד עמ' טו):

בהתוועדות דבית השואבה [=כנראה הכוונה: לקראת ההתוועדות] דשתא [=דשנה] זו עיינתי גם כן מה שכתב בספרו 'המועדים בהלכה' ובציוני המקומות אשר שם, ובפרט בענין ניסוך המים,

פיקוח נפש בשבת 'הותרה' לגמרי

כשדן הרבי (לקוטי שיחות כרך ז"ך עמ' 135) בדעת הרמב"ם בעניין פיקוח נפש - מתבטא וקובע כדברי האבני נזר:

לגבי שאר המצוות הרי זה בגדר דחוייה, פיקוח נפש דוחה האיסור, מה שאין כן בשבת הרי זה הותרה: האיסור מלכתחילה לא נאמר לגבי חולה שיש בו סכנה "הרי הוא כחול"...

ומציין הרבי: ראה שו"ת אבני נזר אורח חיים סימן תנה סעיף ג ואילך.

בעניין קדושת ומצוות יישוב ארץ-ישראל בזמן הזה - מציין הרבי (לקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 399 הע' 13): שו"ת אבני נזר יורה דעה סימן תנד אות מג ואילך (וראה גם עמ' 402 הע' 38).

"ראה שקלא וטריא אם מצות שמירת המקדש חשוב עבודה או לא באבני נזר יורה דעה סימן תמ"ט" צויין ב'לקוטי שיחות כרך יג עמ' 57 הע' 18. והוסיף לציין לאבני נזר שם (הערות 66, 40, 22, 21) ועוד.

שיש להם חישוקים של ברזל מבחוץ, דאין צריכים טבילה כיוון שאינו משתמש במקום המתכות, ואם כן, אם נאמר דאין צריכים טבילה רק מכוח שנשתמש בו הנכרי, והרי ליבון הוא שתשיר קליפתו החיצונה כדאמר בגמ' שם, והרי סר מקום שנשתמש הנכרי ולמה צריך טבילה, אלא ודאי דאפילו לא נשתמש הנכרי צריך טבילה, והא דכלי סעודה כתיב בפרשה היינו שישתמש בה ישראל בצורכי סעודה.

וכן משמע מדברי הפוסקים דסכין שנשתמש בו הנכרי בחיתוך קלפים וקנאו ישראל לצורכי סעודה דצריך טבילה, דהא כתב הבית-יוסף דכלים שקנאם ישראל מנכרי לסחורה ומכרם לישראל אחר לסעודה צריכין טבילה.. ואין הטעם דחדשים צריכין טבילה משום דהיו עומדין להשתמש ביד הנכרי.

הרבי (לקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 368 הערה 40) מציין לדברי האבני נזר ומדגיש: דכלי סעודה "היינו שישתמש בה ישראל בצורכי סעודה", המחזק את האמור בשיחה, שעצם היות הכלי ברשות הנוכרי, גם שלא לצורך סעודה, מצריך טבילה.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

"חלק לעולם הבא"

רבי אלעזר המודעי אומר: המחלל את הקודשים, והמבזה את המועדות, והמלבין פני חבירו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה – אף-על-פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם-הבא (פרק ג משנה יא)

פירש רבנו עובדיה מברטנורא:

ולא חזר בתשובה מאחת מעבירות הללו שבידו, אף-על-פי שבאו עליו ייסורים ומת בייסורים, אין לו חלק לעולם-הבא. אבל אם חזר בתשובה קודם מותו, אין לך דבר שעומד בפני התשובה.

פירש כ"ק אדמו"ר:

הנקודה המשותפת לחמשת העניינים המנויים במשנתנו היא, שבכולם מתכוון האדם לבטל דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. משום כך אין לו חלק לעולם-הבא, כי בזה הוא הורס ופוגע בעניין כללי ועיקרי שקבע הקב"ה בעולמו: לכל אחד ואחד מישראל ניתן הכוח והיכולת להפך קודש לחול; וכאן, לא זו בלבד שאינו מנצל כוח זה, אלא עושה הפכו:

"המחלל את הקודשים" – רוב ענייני קודשים אינם קודש בידי שמים (כקדושת בכור), אלא חולין שנתקדשו על-ידי מעשה בני-אדם (כמו בהמה שהקדישה בעלה לקורבן; תרומה ומעשר; וכיו"ב). וה"מחלל את הקודשים" מתכוון לחלל קדושה זו ולעשותה חולין ("מחלל" מלשון חולין), היפך עניין הקדושה.

"המבזה את המועדות" – קביעת המועדות נמסרה לבית-דין, כמאמר רז"ל "ישראל אינהו דקדשינהו לזמני", היינו שיום חול מתקדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמבזה ימים אלו מתכוון לבטל קדושה זו. ולכן נקט "מועדות" ולא שבת, כי שבת "מקדשא וקיימא" ואינה תלויה במעשה ידי אדם.

"המלבין פני חבירו ברבים" – ידידות ואחוה ("חבירו") באים על-ידי מעשה בני-אדם – פעולותיהם של שני החברים. וכאשר במקום לכבד את חבירו במידה יתרה הוא מנצל את הידידות להיפוכה ומלבין פני חבירו (וכנראה במוחש שאינה דומה הלכנת-פנים על-ידי איש זר להלכנת פנים על-ידי חבר), "אין לו חלק לעולם הבא".

"המפר בריתו של אברהם אבינו" – הנתינת-כוח על המילה באה לנו בירושה מאברהם אבינו, היינו שהוא דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמפר ברית זה מתכוון לחלל ולהפקיע קדושה זו.

"המגלה פנים בתורה שלא כהלכה" – האדם מקבל את ידיעותיו בתורה מרבותיו שלמד תורה מפייהם, היינו שידיעותיו בתורה נקנו לו על-ידי מעשה בני-אדם. כוונת הלימוד היא שיתנהג האדם על-פי תורה; וזה מנצל ידיעותיו בתורה לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, היינו שלא זו בלבד שאינו מקיים מצוות התורה אלא שטוען שהתורה אומרת כך.

(משיחת מוצאי שבת קודש פרשת וישלח תשל"ח – בלתי מוגה; 'ביאורים לפרקי אבות' כרך א (א"ה), עמ' 158-160)

פרשת שלח

פרשת שלח

ההוראה משם פרשתנו - "שלח" - בעבודת-ה':
"שלח" הוא מלשון שליחות. כלומר, שולחים את האדם מד' אמותיו למקום שחוץ ממנו, חוץ מד' אמותיו הרוחניות, כדי לעשות שם 'ארץ-ישראל', כפתגמו הידוע של הרבי ה'צמח-צדק': "עשה כאן ארץ-ישראל".
הווי אומר: יש לצאת ל'מקום רחוק' מיהדות ומהתורה, ולהביא לשם נר מצווה ותורה אור.
(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שלח ה'תשמ"ו. התוועדויות תשמ"ו כרך ג, עמ' 642)

ויהס כלב את העם (יג,ל)

דווקא כלב, ולא יהושע, הצליח להשתיק את כל העם, כולל את המרגלים.
טעם הדבר: כלב ניצל מעצת המרגלים על-ידי תפילתו שלו (רש"י פסוק כב), היינו בדרך "העלאה מלמטה למעלה", ואילו יהושע ניצל על-ידי תפילת משה (רש"י ריש פרשתנו), בדרך "המשכה מלמעלה למטה". משום כך דווקא כלב פעל את ההתבטלות וההתעלות של המטה ביותר (המרגלים), שכן דווקא על-ידי 'העלאה' אפשר לחדור גם אל המטה-מטה ביותר.

(ליקוטי-שיחות, כרך ח, עמ' 90)

ושם ראינו את הנפילים בני ענק (יג,לג)

מבני שמחזאי ועזאל שנפלו מן השמים בדור אנוש (רש"י)

מלאכים אלו ירדו לעולם ובעת ירידתם נתגשמו והייתה להם נפילה עצומה, כמסופר בסוף פרשת בראשית. המרגלים הזכירו אותם כדי לרמז שירידה דומה צפויה לבני-ישראל לאחר שייצאו מהמדבר. שהרי במדבר הם מנותקים מהעולם, ועל-ידי כניסתם לארץ-ישראל, יצטרכו לעסוק בענייני העולם.
אך באמת אין הנידון דומה לראיה. שהרי ליהודי ניתנו כוחות נעלים, שלא בערך למלאכים. הנשמה היא "חלק אלוהי ממעל ממש", ו"ישראל וקוב"ה כולא חד", ולכן לא זו בלבד שהעסק בענייני העולם אינו מוריד את הנשמה מדרגתה, אלא אדרבה - בכוחה להפוך את ענייני העולם ולעשות מהם 'דירה' לו יתברך.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת שלח ה'תשמ"ב. התוועדויות תשמ"ב כרך ג, עמ' 1693)

טובה הארץ מאוד מאוד. אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת

(יד,ז"ח)

המרגלים לא רצו לעזוב את המדבר משום ששם היו משוחררים מטרדות העולם והיו יכולים להתמסר

ללימוד התורה, ואילו בארץ־ישראל יצטרכו לעסוק בחרישה וזריעה. גישתם הייתה כגישתו של רשב"י בצאתו מהמערה (ברכות לה): "אפשר אדם חורש כו' וזורע כו' תורה מה תהא עליה".

על כך ענו יהושע וכלב:

"טובה הארץ מאוד מאוד" - דווקא על־ידי הכניסה לארץ וההתעסקות בעבודת הביוררים בקיום מצוות מעשיות, זוכים לגילוי אור נעלה, באופן של פעמיים "מאוד".

"אם חפץ בנו ה'" - כך הוא חפצו ורצונו של הקב"ה, שבני־ישראל ייכנסו לארץ־ישראל, ויש לקיים ציווי זה בקבלת־עול פשוטה, בלי שום טענה ומענה.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת שלח תשמ"ו. התוועדות תשמ"ו כרך ג, עמ' 651)

אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם (יד,ט)

"אל תיראו את עם הארץ" - ליהודי אין מה לפחד מהארציות ומהחומריות של העולם, 'ארץ כנען', ועליו לכבשה ולעשות ממנה 'ארץ־ישראל', שכן "לחמנו הם" - כשם שלחם נועד למאכל אדם, כן מטרת בריאת העולם אינה אלא "כשביל ישראל" (רש"י ריש בראשית), כדי שיהודי יכבוש את העולם ויעשה ממנו 'דירה' לו יתברך.

(משיחת כ"ב בסיוון ה'תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2300)

במדבר הזה יתמו ושם ימותו (יד,לה)

המילה "זה" רומזת לצד הקדושה ("זה א־לִי") שעליו אפשר להצביע ולומר ("אשר יאמר עליו") - "כי הוא זה". זאת אי־אפשר לומר אלא על הקב"ה בלבד. לעומת זאת, המילה "שם" רומזת למשכן ה'קליפות'. "במדבר הזה" - על־ידי דיבורים קדושים, אותיות התורה והתפילה, "יתמו" - מגיעים לבחינת "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", "ושם ימותו" - וכן מעלים את ניצוצות הקדושה שנפלו למקום ה"מוות" וה"קליפות" - "שם".

(ליקוטי־תורה, דברים, עמ' לב)

ויין לנסך רביעית ההין (טו,ה)

המשמעות הרוחנית של הנסכים היא - המשכת וירידת אור וחיות אלוקיים לעולם. הקרבן נמשל ללחם, וכשם שהמבחר שבלחם עולה למוח ולאחר מכן יורדת ונמשכת חיות מן המוח לכל האיברים, כן גם העלאת הקרבן הגשמי לשורשו ומקורו במרכבה העליונה גורמת המשכת חיות אלוקית בכל העולמות. משום כך שיעור הנסך של פר (חצי הין) גדול יותר מזה של איל (שלישית הין), שכן הפר קרוב יותר ל"פני שור" שבמרכבה, ולכן ההעלאה וההמשכה הן גדולות יותר.

(לקוטי־תורה במדבר עמ' מא)

והיה באכלכם מלחם הארץ... חלה תרימו תרומה (טו,יט-כ)

"באכלכם מלחם הארץ" - מתי אכילת לחם היא אכילה אמיתית, היינו שהאדם האוכל מברר את הלחם ומעלהו לשורשו? כאשר מקיימים מצוות הפרשת חלה - "חלה תרימו תרומה".

(משיחת שבת־קודש פרשת שלח תשל"ח)

תספורת בערב שבועות / לוי במקום כהן / טעות בעת הקריאה / ביקור אצל שאר צדיקים

תספורת בליל ערב שבועות

ראיתי הנכתב ב'התקשרות' (גיליון תשעד, לוח השבוע, הערה 22) שאין להסתפר בליל ערב שבועות מטעם אבלות, וראיתי להעיר בזה, שגם אצל הנוהגים אבלות אחרי ל"ג בעומר יש שני מנהגים: א) מאדר"ח אייר עד ג' בסיוון; ב) מב' באייר עד ה' בסיוון. ומכיוון שאצלנו נוהגים להתיר נישואין בג' ימי הגבלה - לכאורה אין מקום להחמיר בתספורת בימים אלו אם לא מצד שהם ימי דין וכו'. וכמוכן, למעשה, ההוראה ב'היום יום' שאין להסתפר עד ערב חג השבועות.

אגב, שמעתי דבר מעניין (מהמורה שלי בכיתה ט' - ר' גרעון שי' גוחפי מנחלת-הרה"חב"ד) שלמעשה יוצא שגם אצלנו נוהגים אבלות ל"ג יום, כי אם נוריד מתוך מ"ט ימי הספירה את ששת ימי הפסח, ששת השבתות, ל"ג בעומר ושלשת ימי הגבלה - נשארו בדיוק ל"ג יום.

ר' עזריאל ברנר, אילת

תגובת המערכת: ממה שהרבי (לקו"ש חלק לז עמ' 122 הע' 8) נימק את מה שאין מסתפרים אחרי ל"ג בעומר (רק) משום אבלות ולא משום שהם ימי דין, מוכח לכאורה שיש להחמיר בזה. ואולי נישואין שאני, כיוון שיש בהן מצווה (ראה שו"ע רבינו סי' תצג ס"ב). וראה בעניין זה באריכות בגיליונות תשכו ותשכט.

קדימה ללוי כאשר אין שם כהן

ב'התקשרות' לפ' שקלים (גיליון תשס"א) המשך הרב גינזבורג במנהגו הטוב - לרכז הערות וכו' הקשורות לקריאת התורה. וברשותו אעיר בזה שתי הערות:

א) בע' 15 מצטט משיחת כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע (לקו"ד ב ע' 456, ומשם בס' המנהגים ע' 14): "כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים היו מדקדקים ביותר אשר בכל קריאה, אפילו ביום ב' וה' ומנחת שבת, יהיה הסדר כהן, לוי וישראל".

וביאר שם (בהע' 10): "היינו לדאוג לכך שיהיו תמיד כהן ולוי בבית הכנסת...". עוד כתב (בהערה 11):

"וכנראה שאין נוהגין כדעת המגן אברהם וסי' קלה סק"י (ונכתב בטעות: ס"ק יא)) שאם הלוי והישראל שוין בתורה - יש להעלות את הלוי ראשון (הובא בקצות השלחן סי' כה בבדי השלחן ס"ק ט"ו)".

ואיני יודע למה לא התייחס להעובדות בזה אצל רבותינו נשיאנו:

(1) אירע פעם אצל אדמו"ר הזקן שלא היה כהן במנין שלו, וקרא הבעל־קריאה לוי במקום כהן. ובידו אדמו"ר הזקן עבור זאת באריכות ימים (לקוטי ספורים להרב ח"מ פרלוב, כפר־חב"ד תשכ"ו, עמ' עב).

(2) "בשבת קודש פרשת פקודי תרע"ו ציוה כ"ק... לקרות ללוי במקום כהן" (רשימת הגר"י לנדא, 'כפר חב"ד' מס' 986 עמ' 35).

וכן ראיתי תמיד אצל אבי מורי [הרה"ח ר' שלום דובער ראסקין, שו"ב בלונדון] שי', שכשאינן כהן קורא ללוי במקומו, אם לא כשיש כמה 'חיובים' וכיו"ב. ובטח ראה כן אצל חסידים מדורות עברו.

ואף שלדברי המגן אברהם הנ"ל יש לקרות ללוי במקום כהן, דווקא כאשר הלוי והישראל שווים הם בתורה - אולי יש לומר שהיחס בקרב החסידים הוא כמו שכתוב בתניא פל"ב "שכולם מתאימות...". וכידוע ביאור כ"ק אדמו"ר במה שבבית אביו היו מזכירים את [הרה"ח הנודע ומפורסם בצדקתו וגאון עוזו בחסידות] כלשון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, 'התמים' ח"ג עמ' קצו] הרה"ג הרה"ח הרר"צ חן ז"ל בשם 'דוד הירשל', בלי תארים שהיו מתאימים לאיש דגול כערכו, לפי שאצל חסידים הרי דמות דיוקנו של הרבי הוא לנגד עיניהם תדיר, ואין חולקים כבוד לתלמיד במקום הרב - ראה 'תורת מנחם־התועדויות' תשמ"ג ע' 543.

אופן הפסיקה בנמצאה טעות בקריאת התורה

(ב) בהערה 12 שם כותב שלגבי טעות שנמצאה בספר־תורה בעת קריאת התורה, נוהגים כדברי השערי אפרים (הנעתק בסדור תורה אור ובקצות השלחן), ודלא כשו"ת הצמח צדק שהופיעה בשער המילואים ח"ד, ובמהדרה החדשה - בחלק או"ח סי' עו [תמצית תשובת הצמח צדק למעשה הבאתי בספרי 'נתיבים בשדה השליחות' ע' נב"נד].

ואני תמה, כי לפי כללי הפסיקה, הנה כאשר נמצא דבר בדברי הראשונים שהאחרונים לא ראוהו, הרי עלינו להתחשב בדברי הראשונים (ראה הנלקט ב'כללי הפוסקים וההוראה' (להרב פרקש) כללים מה"מט, וש"נ). ומכיוון שתשובה זו של הצמח צדק לא הופיעה עד דורנו זה, אין לנו לתקוע עצמנו בזה לנהוג כמנהג שנהגו לפני הופעתה.

[ומציין שם ל'התקשרות' גליון תר, שם מעיר שתשובה זו היא מכתב־יד מעתיק, לא מגוף כתב יד קודש'. עוד מוכיח שם מהעובדה שבשנת תשמ"ז הדפיסה מערכת קה"ת את הסידור תורה־אור, ובו נכללו דיני קריאת התורה מספר שערי אפרים, כולל דין טעות הנמצא בעת קריאת התורה. ואיני מכיר בהוכחה זו כלל, כי הם רק חזרו והדפיסו את הסידור במתכונת הקודמת, פרט לשינויים ספורים בפנים הסדור. ובחלק ההלכות שבו לא ניתוספו כי אם הגהות כ"ק אדמו"ר בגיליון שער הכולל. ולטעמיה, אדרבה הווה ליה להוכיח מזה שמערכת קה"ת הדפיסה את תשובת הצמח צדק הנדון בזה, ולא העירו שאין נוהגים כדבריו למעשה. ועל כל פנים לא זו הדרך בהכרעת דבר הלכה. והרי הדברים שבתשובה הנדונה בזה הם דברים ברורים, מילתא בטעמא וקילורין לעינינו בסוגיא זו. ולא נהירא כלל לדהותם בקש].

הרב לוי יצחק ראסקין, דומ"צ דקהילת ליובאוויטש, לונדון

1) וכן - שאין זו 'תשובה' אלא ביאור על השו"ע, וצ"ע אם נכתב הלכה למעשה, או רק כשקלא־וטריא. ולע"ע לא ידוע על אף אחד מרבני חב"ד (מלבד הרב הכותב) שפוסק כן הלכה למעשה - המערכת.

ביקור אצל צדיקים שאינם מרבותינו נשיאי חב"ד

לעניין ביקור צדיקים שאינם מרבותינו נשיאינו, אם על-ידי ביקור אצלם בחייהם או לאחר הסתלקותם מעלמא דין על-ידי השתטחות באוהליהם, שדנו על זה ב"התקשרות" (גיליון תש"ס) אם נכון לעשות כן. לכאורה עניין זה מסתעף לכמה ראשים, ובעיקרם שניים:
א) כאשר הנסיעה אל הצדיק היא כדי לקבל ממנו – ברכה, עצה או הדרכה (ויש לדון בכמה צדדים בזה, וכדלהלן).

ב) כאשר נוסעים אליו כדי לתת לו – כבוד וכדומה (ופשיטא שעניין זה הוא לא רק מותר אלא מצוה רבה וחיוב גמור הוא לתת כבוד לתלמידי חכמים וצדיקי אמת (ראה בשו"ע יו"ד סי' רמג"רמ"ד), כי הכבוד שנותנים לצדיקים הוא כבוד ה', ויש להדר בזה²).

תחילה יש לומר בכללות, שלא רק האופן הראשון אלא גם השני שייכים הן בחייו בעלמא-דין והן לאחר הסתלקותו לשמי רום, וכמאמר רז"ל, לעניין כיבוד אב, "מכבדו בחייו ומכבדו במותו". ועניין זה של נתינת כבוד שייך הן לאב והן לרב, וידוע שבכלל הכבוד השייך לאחר הסתלקות הנשמה מהגוף הוא לבקר במקום מנוחתו³.

נסיעה לצדיק – כחסיד לרבו

והנה לעניין האופן הראשון, לנסוע לצדיק פלוני כדי לקבל ממנו כחסיד מרבו, נראה שאצל חסידי חב"ד נמנעו מזה. וזאת מכיוון שעניין הנסיעה לצדיק הוא להיות הצדיק בבחינת ראש ("ראשי אלפי ישראל") ונשמה כללית המשפיע חיות בנשמות הפרטיות השייכות אליו, וגופא בטר רישא אזיל. הנה חסיד המקושר לרבותינו נשיאי חב"ד, ששיטתם בחסידות ובעבודת ה' (ובהשקפה על שאלות החיים וכו') היא באופן מסויים, הריהו בבחינת "גוף" השייך לאותו ראש, ואינו רוצה לקבל מ"ראש" אחר כשיש לו כבר "ראש" שמשפיע לו באופן מסויים.

ויש להעיר, כי אצל חסידי פולין לא נמנעו החסידים של צדיק (וכן גם הצדיקים עצמם) מלבקר אצל צדיקים רבים ולקבל מהם השפעה בעת ובעונה אחת, ולא ראו בזה שום סתירה (יתכן שאחת הסיבות היא משום, שכל צדיקי פולין דרכם בעבודת ה', פחות או יותר, שווה, והיא דרך החסידות הכללית). אמנם אצל חסידי חב"ד נמנעו מזה, כאמור.

עוד יש להעיר, כי ההסתייגות הנאמרת כאן שאין זה ראוי שחסיד חב"ד יקבל מראש אחר שאינו שייך אליו, פשיטא שאין לה שום מקום בקשר לאבות האומה (ביקור במערת המכפלה), או בקשר לחז"ל הקדושים חכמי המשנה והתלמוד, (כגון לעניין ביקור בציון הרשב"י, וכן אצל כל התנאים ואמוראים), שהרי הם אבותינו ורבותינו והם הם היסודות שעליהם כל בית ישראל עומד ומתקיים. וכן על דרך זה אין שום מניעה ושום בעיה בביקור בציוניהם של כל גדולי-ישראל האמתיים, ראשונים ואחרונים, בעלי נגלה או מקובלים, מכל העדות והחוגים (שתורתם נתקבלה אצל ישראל קדושים), שהרי כולנו – כל עם ישראל – הננו תלמידיהם ואת מימיהם אנו שותים.

אם יש איזו הסתייגות, כנראה, אין זה אלא בנוגע לאדמו"רי החסידות הכללית, ששיטתם שונה משיטת

2) הדבר פשוט ביותר מצד עצמו ואינו זקוק לשום הוכחה... וראה להלן בפנים כיצד הדרו רבותינו בכבוד צדיקים.

3) ראה רש"י בימות (קכב, רע"א ד"ה תלתא ריגלי) בשם תשובת הגאונים: "בתשובת הגאונים מצאתי, כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו אדם גדול, קובעים אותו לכבודו... ובאים על קברו...". ובנטיעי גבריאל, אבילות, ח"ב פרק עו הע' א הביא מאחרונים בשם זוה"ק שיש נייחא למתים שבניהם באים על קבריהם לבקש על נשמתן. וראה עוד שם פרק פא הע' א"ב, יד. פרק פו הע' יא, כד. וש"נ.

חסידות חב"ד והם נחלקו עליה⁴. שהרי הם כולם (עד היום) מתלמידי תלמידיהם של הבעש"ט והרב המגיד ממזריטש - שאף כי כל התלמידים, אדמו"ר הזקן וחבריו, שתו ממעיין אחד (של הבעש"ט והה"מ), מכל מקום דרכיהם נפרדו - וחבריו הקדושים של אדמו"ר הזקן חלקו על שיטתו בעבודת ה' ובלמוד תורת החסידות⁵; ונשאר בדעתם ובשיטתם זו עד היום הזה. ולכן חסידי חב"ד לא רצו 'להרכיב' לגופם 'ראש' אחר שאינו מתאים להם.

נסיעה לצדיק – לבקש דבר מסויים

אמנם גם בזה ייתכן שאין בעיה אם פונים לצדיק אחר כדי לבקש ממנו דבר מסויים ומוגדר. כלומר, אם אין פונים אליו מתוך הרגשה שהוא הרבי שלי ואני חסידו ותלמידו, אלא על דרך כפי שפונים לרופא גדול, שאין מבקשים לקבל ממנו אלא את הריפוי לבעיה פלונית. כך לכאורה אפשר לבקש מצדיק שידוע שתפילתו נשמעת וברכתו ברכה, שיתפלל עליו או שיתן לו ברכה בעניין מסויים. וכגון המסעות שעורכים קבוצות מאנ"ש מזמן לזמן לציוני רבותינו נשיאינו, כשבאותה הזדמנות, עולים גם לכמה ציונים של שאר צדיקים. בעניין זה ראוי לצייין דוגמאות שנהגו רבותינו הק' בעצמם, כפי המובא להלן. ויש להרחיב ולפרט כמה מקורות לעניינים הנ"ל:

בקשת ברכה

לעניין בקשת ברכה מנשיאי החסידות הכללית לדבר מסויים ומוגדר - אדמו"ר הזקן עצמו שלח פ"נ לצדיקים שברורו - להרה"ק ר' נחום מטשערנאביל (בשלהי תקנ"ב, כשהתחזק הקטרוג עליו ועל תורת החסידות)⁶, ולהרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב (במאסרו הראשון בשנת תקנ"ט)⁷. כן ביקש בהזדמנות את ברכת הרה"ק ר' פנחס בעל ההפלאה⁸.

וכן השתטחות באהלי הקדש של צדיקים (אולי לאו דווקא לצורך בקשת דבר מסויים ומוגדר?) מצינו אצל רבותינו נשיאינו - אדה"ז השתטח על ציון הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, תקופה קצרה לאחר הסתלקותו (בית רבי פכ"ה). כ"ק אדמו"ר מוהר"ש סיפר, כי בהיותו בדרך חזרה ממריענבאד לליובאוויטש, נסע לבקר את ה'אוהל' של הרב מברדיטשוב (לקו"ד ח"א קכט, א"ב). כ"ק אדמו"ר מהורש"ב עשה נסיעה מיוחדת וארוכה כדי לבקר את היכלי קודש: כ"ק מורנו הבעש"ט, הרב המגיד ממזריטש, הרב המלאך הקדוש, הרב מברדיטשוב, הוד כ"ק אדמו"ר הזקן והוד כ"ק אדמו"ר האמצעי¹⁰. בהיות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בלאדמיר (בשנת תרצ"ב) הלך לבקר על ציונו של הרה"צ ר' שלמה מקרלין. וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מצא לנחוץ לצייין ולתעד זאת ברשימותיו (ראה ברשימת היומן עמ' רנב).

4) ראה בלקו"ד ח"א קמא, ב (שיטת הרה"צ ר' שלמה מקרלין). אג"ק אדה"ז ע' ככג, ותולדות חב"ד באה"ק ע' כד"כה (שיטת הרה"צ ר' אברהם מקליסק). ובלקו"ד שם: "שזהו באמת ההפרש כללי בין חסידות וואהלין ופולין וחסידות חב"ד". וראה גם בספר מגדל עז ע' שעד.

5) וגם הי' אצלם ענין של "ויקנאו בו אחיו", כידוע (ראה תורת מנחם - רשימת היומן ע' שנח"שנט ובהערה 11 שם. וש"ס). והרי זה ע"ד כמו בחילוקי-דעות או מחלוקת "בתוך המשפחה" שהוא מהעניינים הכי רגישים. וד"ל.

6) ראה בלקו"ד ח"א מא, א. סה"ש קי"ה ש"ת ע' 39. התש"א ע' 146. וראה עוד בסה"ש קי"ה ש"ת שם, שגם הודיע מזה לעוד תלמידי הבעש"ט והה"מ שהיו אז בחיים בעלמא דין.

7) בית רבי פרק טו (כח, ב הערה א).

8) ראה בבית רבי ס"פ יח (לז, א ובהערה שם). ויש לציין כי בקשה זו היתה בקשת ברכה סתמית, ולא לדבר מסויים ומוגדר.

9) ראה גם בהערה הקודמת.

10) רשימות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שנדפסו בראש קונטרס ומעין, ע' 45.

בקשת עצה

לעניין בקשת עצה מנשיאי החסידות הכללית לדבר מסוים - ידוע המעשה שסיפר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש על אביו כ"ק אדמו"ר הצ"צ ששלח את הרה"ח ר' אייזיק מהומיל להרה"ק מרוזין כדי לקבל את עצתו בעניין ביטול גזרה שהשלטון ברוסיה רצה אז לגזור על ישראל (ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' יו"ד). ויש לציין שהיה גם יחס של הערצה מאת רבותינו לנשיאי החסידות הכללית, שגובל גם בהתקשרות נפשית, כגון מה שסיפרו רבותינו אודות כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, שבזמן הסתלקות הרה"ק ר' ישראל מרוזין היה הצמח צדק בליובאוויטש, ולפתע באמצע היום קרא למשרת שלו שיקרע לו קריעה ל"ע (מבלי שהגיעו אליו שום ידיעות טלגרפיות). כשהרבנית שאלה אותו מה ארע, אמר שהרה"ק מרוזין נסתלק זה עתה והחזיק עצמו לאונן!¹¹

כבוד לצדיקים

ולעניין הכבוד שיש לנהוג בתלמידי חכמים ובצדיקי אמת (בהבא לקמן יש הן הנהגת רבותינו הק' בעצמם והן את הדרכתם את החסידים ושיתופם בזה) - יש לציין להמסופר בבית רבי (פכ"ה) שאדמו"ר הזקן נהג בחרדת הכבוד בהרה"ק ר' זושא מאניפולי ובתקופת מחלתו היה אדה"ז אצלו והיה משמשו. ובהזדמנות אחרת בהיותם במעזריטש הלך אדמו"ר הזקן אליו לקבל פניו. כן יש לציין למובא בלקוטי דיבורים (ח"א קמ, ב) הכבוד הגדול שאדמו"ר הזקן נהג בהרה"צ ר' שלמה מקרלין, ששלח מנכבדי וחשובי תלמידיו ללוותו בנסיעתו ממנו ולשמשו בדרך. ולהלן שם (קמא, א) שזה פעל על חסידי רבנו הזקן בביעשינקוביץ שהוסיפו גם הם בכבודו¹². ועל דרך זה מצינו אצל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ששלח את זקני ונכבדי החסידים לבקר, ביקור לשם כבוד, אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא כשניצל מהתופת הנאצית והגיע לארץ הקודש (ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ח ע' קפח). וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שלפני שיצאו עשרת שלוחיו לארץ הקודש (בקיץ תשט"ז), הורה להם שיבקרו אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא. ולאחר שביקרו אצלו אמר להם הגבאי שלו, ר' שלום פויגל, שהרה"ק רבי אהרן אמר שזוהי חשיבות גדולה בשבילו, שהרבי שלח אותם אליו. כמו כן שלח הרבי אז את השלוחים הנ"ל לבקר אצל הרה"ק רבי ישראל בעל ה'בית ישראל' מגור.

הרב יעקב הלוי הורוביץ, ראשון לציון

11) ראה ספר השיחות ה'תש"ב ע' 105. ושם גם ביטוי הערצה של אדה"ז כלפי הרה"ק מרוזין כשפגשו בצעירותו (על פגישתם - ראה עוד בבטאון חב"ד גל' 32 ע' 17).

12) ובבית רבי פרק כה (סד, ב) נוסף, שבביקור הרה"צ ר"ש אצל אדה"ז שלח אדה"ז את בניו לקראתו לקדם את פניו.

ליזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש